

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Протоколом № 2
Наглядової Ради
БО «БФ «АДРА УКРАЇНА»
від «10» листопада 2025 р.

**Політика з питань гендерної рівності та соціальної
інклюзії
(GESI)
БО «БФ «АДРА УКРАЇНА»**

Мета Політики

Метою цієї політики є встановлення чітких орієнтирів і спільного підходу, за допомогою яких реалізується та комунікується відданість БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» принципам гендерної рівності та соціальної інклюзії, а також принципам, викладеним у таких міжнародних угодах:

- Загальна декларація прав людини
- Конвенція про статус біженців
- Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW)
- Конвенція ООН про права дитини
- Принципи ООН щодо людей похилого віку
- Декларація ООН про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних і мовних меншин
- Пекінська декларація та Платформа дій
- Резолюція Ради Безпеки ООН № 1325 “Жінки, мир, безпека”
- Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю
- Цілі сталого розвитку (Sustainable Development Goals) — зокрема Цілі 5 та 10, хоча питання гендерної рівності та зменшення нерівностей відображені і в інших ЦСР.
- Декларація ООН про права корінних народів
- Конвенція про корінні та племінні народи
- Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації
- Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція)
- Національний план дій України з виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” (до 2030 року)
- Закон України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”
- 10 блоків гендерно-інклюзивного відновлення України (2025 р.)

Сфера дії Політики

Цей документ описує Політику БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» у сфері гендерної рівності та соціальної інклюзії та поширюється на всіх її учасників. Політика є обов’язковою для виконання всіма, хто підпадає під її дію, а саме: членами Наглядовою радою та виконавчими органами БО «БФ «АДРА УКРАЇНА», працівниками, волонтерами, стажерами, підрядниками та іншими представниками БО «БФ «АДРА УКРАЇНА».

Твердження

БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» є гуманітарною агенцією допомоги та розвитку Церкви Адвентистів сьомого дня, заснованою на вірі, яка реалізує програми, що втілюють справедливість, співчуття та любов до найбільш уразливих верств людства, щоб кожна людина могла жити так, як задумав Бог.

Виходячи з цього, агенція сповідує християнське розуміння прав людини, визнаючи, що всі люди, як носії образу Божого та наділені внутрішньою гідністю, є суб’єктами прав і мають Богом дані права, які повинні бути визнані, захищені та реалізовані.

Тому БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» виступатиме проти всіх форм дискримінації, що призводять до виключення, стигматизації або маргіналізації людей, зокрема осіб з інвалідністю та проявів гендерної нерівності, у всіх своїх програмах та діяльності.

Ключові терміни у сфері гендерної рівності та соціальної інклюзії

Агентність (Agency):

Здатність людини до цілеспрямованої дії — переслідувати власні цілі, висловлювати думку, впливати та ухвалювати рішення без насильства чи покарання. Це поняття охоплює автономію, владу та участь у суспільному житті й лежить в основі процесу розширення прав і можливостей (empowerment).

Соціальна інклюзія (Social inclusion):

Процес, спрямований на забезпечення рівних можливостей, щоб кожна людина, незалежно від свого походження, могла реалізувати свій потенціал у житті. Такі зусилля охоплюють політику та дії, що сприяють рівному доступу до суспільних послуг і залученню громадян до прийняття рішень, які впливають на їхнє життя (визначення Департаменту економічних і соціальних питань ООН, цитовано в IASC, 2019: 9).

Цей процес покликаний підвищити здатність, доступ, гідність і можливості людей, які зазнають соціальних утисків, брати активну участь у суспільстві. Він сприяє розширенню прав і можливостей, зміцненню мирних та інклюзивних суспільств і інституцій шляхом зміни систем і подолання шкідливих норм.

Соціальне виключення (Social exclusion):

Складний, багатовимірний процес, що означає позбавлення доступу або заперечення ресурсів, прав, благ і послуг, а також існування бар'єрів, які унеможливають нормальну участь людини в економічному, соціальному, культурному чи політичному житті. Соціальне виключення впливає як на якість життя окремих осіб, так і на справедливість та згуртованість суспільства в цілому (Levitas et al., 2007, с. 9).

Інвалідність (Disability):

Згідно з Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю (CRPD), інвалідність — це еволюційне поняття, яке охоплює осіб із тривалими фізичними, психічними, інтелектуальними або сенсорними порушеннями, що у взаємодії з різними бар'єрами можуть перешкоджати їхній повній і ефективній участі в житті суспільства на рівних з іншими.

Відповідно до CRPD, БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» застосовує підхід, заснований на правах людини, для інклюзії осіб з інвалідністю, усуваючи фізичні, комунікаційні, правові та ставленнєві бар'єри, з якими вони стикаються.

Справедливість (Equity):

Процес забезпечення справедливого ставлення до жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, що передбачає не лише рівність можливостей, а й рівність результатів. Гендерна справедливість може вимагати тимчасових спеціальних заходів, щоб компенсувати історичні чи системні упередження або дискримінацію. Вона означає різне, але справедливе ставлення, яке враховує гендерні ролі, культурні бар'єри та попередню дискримінацію певних груп (UNICEF, 2017).

Перехресність (Intersectionality):

Поняття, введене Кімберлі Креншоу, що описує перетин і взаємодію різних форм дискримінації (расизм, сексизм, класизм тощо). Таке поєднання може посилювати вразливість і маргіналізацію, але його вплив є індивідуальним і не зводиться до простої суми дискримінацій. Перехресний підхід дозволяє краще розуміти та усувати взаємопов'язані системи нерівності (Barbelet & Wake, 2020, с. 13).

Маргіналізація (Marginalization):

Процес і стан, що позбавляє окремих людей або групи можливості повноцінно брати участь у соціальному, економічному чи політичному житті. Маргіналізація виникає через владні дисбаланси та дискримінаційні відносини. Люди можуть бути маргіналізовані через стать, етнічну належність, релігію, місце проживання, переміщення, конфлікт або інвалідність. Бідність є як наслідком, так і причиною маргіналізації (Alakhunova et al., 2015, с. 2).

Інклюзивний розвиток (Inclusive development):

Розробка та реалізація державної політики й дій, які забезпечують соціально-економічний та людський розвиток, просуваючи рівні можливості та права всіх людей — незалежно від статі, віку, соціального статусу, фізичного чи психічного стану, етнічного походження, релігії.— у гармонії з довкіллям (Gatjens, 2007, с. 45).

Стать (Sex):

Біологічна та фізіологічна характеристика, що визначає людину як чоловіка або жінку.

Гендер (Gender):

Соціально сконструйовані ролі, обов'язки та відносини, що пов'язуються із належністю до чоловічої або жіночої статі. Вони формують очікування щодо поведінки, здібностей і ролей чоловіків і жінок, можуть змінюватися з часом та від культури до культури.

Гендерна рівність (Gender Equality):

Стан, за якого всі люди мають рівні можливості та доступ до прав, ресурсів і соціально значущих благ, а також можуть повною мірою реалізувати свій потенціал. Вона передбачає розширення свобод і можливостей, зміну гендерних ролей і вдосконалення відносин влади між статями для підвищення загальної якості життя.

Гендерно-трансформативний підхід (Gender Transformative)

Політика або програма, яка спрямована на усунення першопричин гендерної та інших форм нерівності шляхом цілеспрямованих дій для трансформації шкідливих гендерних норм, ролей і відносин, із чіткою метою змінити нерівні владні відносини.

Фокус виходить за межі покращення умов окремих людей і спрямований на зміну їхнього соціального становища — тобто того, як вони оцінюються суспільством.

Гендерно- та соціально-трансформативне програмування створює сприятливе середовище для змістовної участі маргіналізованих груп на всіх рівнях — економічному, соціальному, політичному та культурному, а також у всіх сферах: у сім'ї, громаді, організаціях, державних і релігійних інституціях, школах і на ринку праці.

Гендерно зумовлене насильство (Gender-Based Violence, GBV)

Узагальнюючий термін, який охоплює будь-які шкідливі дії, вчинені проти волі людини на підставі соціально зумовлених (гендерних) відмінностей між чоловіками та жінками. Включає фізичне, сексуальне чи психологічне насильство, загрози таких дій, примус або інші форми позбавлення свободи.

Гендерна інтеграція / Гендерний мейнстримінг (Gender Mainstreaming)

Процес, який гарантує, що гендерна рівність є невід'ємним елементом розробки, реалізації, моніторингу та оцінки всіх політик і програм у політичній, економічній і соціальній сферах. Мета — забезпечити, щоб усі люди, особливо жінки, дівчата та інші вразливі групи, отримували рівні вигоди, а нерівність не відтворювалась.

Зобов'язання

БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» зобов'язується дотримуватися таких принципів і практик у своїй діяльності та програмах.

На організаційному рівні

- Формування сприятливого середовища** для забезпечення гендерної рівності та соціальної інклюзії в організаційній культурі через:
 - інтеграцію цих принципів у внутрішню діяльність;
 - створення простору для змістовного діалогу про інклюзію, інвалідність і гендер;
 - визнання їхньої ролі у зміцненні організації;
 - розвиток мислення та дій, що відображають різноманіття ідей і підходів.
- Включення систем управління ризиками та підзвітності** (зокрема механізмів повідомлення про порушення) для відстеження, моніторингу та оцінки проявів дискримінації, шкоди, зловживань, а також ефективності політик і програмних підходів. Прийняття політик щодо **запобігання сексуальній експлуатації, насильству та домаганням (PSEAH)**, а також **убезпечення**, які гарантують захист жінок, осіб з інвалідністю та інших меншин і забезпечують наявність безпечних каналів для повідомлення про порушення.
- Підтримка організаційної культури**, що відповідає принципам гендерної рівності та соціальної інклюзії, через політики та практики управління персоналом, які ґрунтуються на правах людини.
Мінімальні стандарти включають:
 - доступну інфраструктуру;
 - рівні можливості для професійного розвитку незалежно від релігії, статі, інвалідності чи етнічного походження;
 - рівну оплату за рівну працю;
 - гнучкі робочі умови (модифікований графік, дистанційна робота, оплачувана відпустка для батьків, кімнати для грудного вигодовування тощо).
- Забезпечення гендерного балансу та різноманіття** у кадровому складі й управлінських структурах, а також підтримка ініціатив із гендерного розширення прав у контекстах, де це потребує додаткового розвитку.

5. **Гарантування належного фінансування та ресурсів** для впровадження принципів інклюзії та гендерної рівності, включно з виділенням бюджету, технічної, фінансової підтримки та підтримки персоналу.
6. **Підвищення спроможності персоналу БО «БФ «АДРА УКРАЇНА»** у сфері інклюзії, інвалідності та гендерної рівності в контексті програмування, операцій і ініціатив.
7. **Забезпечення інклюзивної комунікації та адвокації** — усі інформаційні матеріали мають бути гендерно чутливими, відображати різноманітність людей і, де можливо, бути гендерно трансформативними.
8. **Підзвітність:** усі працівники БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» несуть відповідальність за виконання положень цієї політики. Це забезпечується через щорічні тренінги, ознайомлення нових співробітників, а також включення вимог щодо рівних можливостей, різноманітності та гендерної рівності в опис посадових обов'язків і плани оцінки ефективності роботи.
9. **Наявність фахівців з інклюзії, інвалідності та гендерної рівності** у штаті організації для просування цих принципів у політиках, програмах і процедурах, а також для надання постійної технічної підтримки співробітникам.

На програмному рівні

1. Розробка проєктів і програм (Відділ з програм):

- робить оцінку ризиків і впливу програмної діяльності.
 - використовує різні типи оцінок, зокрема:
 - оцінку гендерної рівності та соціальної інклюзії (GESI Assessment),
 - оцінку гендерного впливу (Gender Impact Assessment),
 - соціальну оцінку впливу (SIA),
 - аналіз інклюзивного розвитку (IDA),
 - оцінку впливу на навколишнє середовище,
 - аналіз конфліктів тощо.
 - Оцінювання має проводитись у тісній координації та за участю осіб з інвалідністю, етнічних меншин, працівників жінок і чоловіків, представників громадянського суспільства та інших уразливих груп, визначених в Україні.
 - Також надаватиметься перевага партисипативним підходам — спільному проєктуванню та співстворенню програм із цими групами.
 - За можливості програми мають включати дослідження або спільні аналітичні ініціативи, що сприятимуть заповненню прогалів у знаннях і розвитку практик підтримки цільових груп.

2. Впровадження відповідних підходів:

БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» повинна бути обізнана з основними підходами до гендерної рівності та соціальної інклюзії й застосовувати їх на всіх етапах програмування — під час планування, реалізації та моніторингу.

***Підхід, заснований на правах людини (Human Rights Approach):**

Орієнтований на захист і просування базових свобод і прав, які гарантують гідне життя. Він також передбачає юридичні гарантії захисту осіб і груп від дій суб'єктів чи урядових структур, що можуть порушувати фундаментальні права.

БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» визнає гендерну рівність і соціальну інклюзію як міжнародно визнане право людини й впроваджуватиме підхід, заснований на правах людини, у проєктуванні та реалізації своїх програм.

Підхід до * **трансформації гендерних і владних відносин** у програмах означає, що шляхом усунення першопричин нерівності та впровадження гендерно-трансформаційного підходу програми:

1. Розвиватимуть потенціал жінок, дівчат та інших уразливих груп як носіїв прав;
2. Кидатимуть виклик соціальним нормам і змінюватимуть владні відносини в домогосподарствах і громадах;
3. Усуватимуть структурні практики, які створюють бар'єри на шляху до реалізації прав людини та гендерної рівності.

* **Гендерний аналіз плюс (Gender-Based Analysis Plus, GBA+)** — це аналітичний процес, який використовується для оцінки того, як різні групи жінок, чоловіків можуть по-різному сприймати політики, програми та ініціативи. «Плюс» у GBA+ означає, що аналіз виходить за межі біологічних (статевих) і соціокультурних (гендерних) відмінностей. Ми всі маємо кілька ідентичностей, які перетинаються і формують нас як особистостей; GBA+ враховує й інші чинники ідентичності — расу, етнічну приналежність, релігію, вік, ментальні чи фізичні обмеження тощо.

* **Подвійний підхід (Twin-Track Approach)** гарантує, що основні інвестиції є інклюзивними й недискримінаційними. Його суть полягає у включенні як гендерних питань, так і питань осіб з інвалідністю на всіх етапах реалізації програм (планування, розробка, впровадження, моніторинг і оцінка). Цей підхід інтегрує потреби жінок, чоловіків і людей з інвалідністю у всі політики та програми розвитку, впливаючи на системні та політичні зміни на різних рівнях. Окремі заходи спрямовані на розширення прав і можливостей виключених груп і розвиток їхнього потенціалу.

БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» має цілеспрямовано впроваджувати зазначені підходи, які дозволяють залучати тих, хто зазвичай залишається поза увагою. Динаміка виключення полягає в тому, що команди програм можуть не помічати, кого саме не включено.

3. Підзвітність

БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» використовуватиме механізми підзвітності, які акцентують увагу на зворотному зв'язку та навчанні для вдосконалення практик у сфері гендерної рівності та соціальної інклюзії. Приклади таких механізмів: внутрішні GESI-аудити, оцінки організації та проєктів, плани дій із GESI, навчання персоналу, прив'язка результативності працівників до показників GESI. Ці механізми забезпечуватимуть постійний аналіз систем, відстеження прогресу та прогалів, сприятимуть поширенню успіхів і визначенню уроків, здобутих на шляху до гендерної рівності та соціальної інклюзії. БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» застосовуватиме контекстуальний і орієнтований на громаду підхід до програм — із залученням представників жінок, дівчат, етнічних меншин та інших виключених груп до процесів прийняття рішень і різних етапів проєктного циклу (розробка, впровадження, моніторинг).

Реалізація проєктів/програм

БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» впроваджуватиме такі процеси та практики:

а. Залучення громад:

- Підтримка лідерів громад, батьків, релігійних діячів та інших зацікавлених сторін у впровадженні інклюзивних практик, які покращують життя меншин, людей з інвалідністю, мовних меншин, бідних та знедолених сімей, що зазвичай виключені з доступу до охорони здоров'я, освіти й економічного розвитку.

- Залучення чоловіків і хлопців як союзників у подоланні гендерних розривів, розширення прав і можливостей жінок, дівчат та інших уразливих груп, усунення дискримінаційних установок, запобігання СГЗН (сексуальному та гендерно зумовленому насильству).

б. Партнерства:

Пріоритет надаватиметься партнерству з місцевими громадами, громадськими організаціями, інститутами та організаціями, що надають послуги або відстоюють права маргіналізованих груп і тих, хто піддається насильству та шкоді. Серед них — організації осіб з інвалідністю, правозахисні групи, етнічні об'єднання тощо.

с. Системи:

Розробка планів взаємодії з маргіналізованими групами під час створення робочих планів, консультацій, процесів ухвалення рішень і діяльності MEAL. Необхідно забезпечити механізми зворотного зв'язку, доступні для дітей і громад, щодо діяльності проєктів, питань захисту та безпеки.

4. MEAL (Моніторинг, оцінка, підзвітність і навчання)

- повинні забезпечувати змістовну дезагрегацію даних за статтю, віком (за наявності) та інвалідністю.

- мають вимірювати динаміку розширення прав, включно зі змінами у ставленні, поведінці, знаннях.

- використовуватимуть гендерно-специфічні індикатори для вимірювання результатів, і забезпечують, щоб програми сприяли досягненню довгострокових трансформаційних результатів.

5. Експертиза у сфері гендерної рівності та соціальної інклюзії (GESI)

- забезпечить найм фахівців із питань інклюзії та гендерної рівності для роботи з керівниками проєктів і технічним персоналом. Вони сприятимуть інтеграції принципів інклюзії, інвалідності та гендерної рівності протягом усього циклу проєкту;

- забезпечуватимуть збір і звітність за мінімальними показниками, дезагредованими за статтю та віком; надаватимуть технічну підтримку й навчання персоналу та партнерам; а також відстежуватимуть прогрес у реалізації інклюзивних практик.

6. Принцип «Не нашкодь», механізми захисту та забезпечення

- впровадження політики з питань забезпечення та механізмів повідомлення.
- бюджетовання навчання персоналу методам вирішення конфліктів, побудови миру, захисту вразливих груп, запобігання та реагування на гендерно зумовлене насильство (ГЗН).

7. Бюджетовання

- передбачає фінансові ресурси у проєктних бюджетах для підтримки програм із гендерної рівності та соціальної інклюзії — зокрема на реалізацію спеціальних заходів, підвищення кваліфікації персоналу, дослідження, моніторинг та оцінку.

Практичні настанови

1.1 Бути поінформованими

Члени Адміністрації, працівники, постійні волонтери та керівний персонал мають ознайомитися з цим документом, дотримуватися його принципів у своїй поведінці та професійній діяльності.

1.2 Бути проактивними в операційній діяльності

Партнерам рекомендується розробити власну політику GESI, адаптовану до місцевого контексту — на основі політики БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» або як окремий документ чи частину наявних політик/посібників.

БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» та її партнери мають періодично проводити організаційні гендерні або GESI-огляди для оцінки ефективності, огляди сприятимуть навчанню та розвитку.

1.3 Бути проактивними в програмах

Усі програми розвитку чи допомоги, які безпосередньо підтримує БО «БФ «АДРА УКРАЇНА», повинні відповідати цій політиці.

Програми БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» враховуватимуть пріоритетні напрями гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок:

- Підвищення ролі жінок у прийнятті рішень, лідерстві та миротворчій діяльності;
- Сприяння економічному розширенню прав і можливостей жінок;
- Припинення насильства щодо жінок і дівчат.

Щоб забезпечити гендерну чутливість програм, рекомендовано:

- Виявляти ключові обмеження участі жінок і чоловіків під час підготовки проєктів для всіх компонентів;
- Розробляти стратегії подолання цих обмежень, встановлювати кількісні та якісні цілі для моніторингу прогресу й забезпечувати ресурси для реалізації стратегій;
- Інтегрувати гендерні аспекти й аналіз у всі проєктні документи та діяльність;
- Забезпечувати належне фінансування стратегій залучення та підтримки жінок;
- Сприяти підвищенню статусу жінок і їхній участі у прийнятті рішень;
- Забезпечувати рівну участь чоловіків і жінок у плануванні, реалізації та моніторингу проєктів;
- Гарантувати рівні вигоди від проєктних втручань;
- Розробляти гендерно чутливі індикатори та процеси моніторингу, включно зі збором даних, дезагрегованих за статтю;
- Оцінювати спроможність партнерських інституцій щодо реалізації гендерно чутливих проєктів і вживати заходів для її посилення.

Відповідальність

БО «БФ «АДРА УКРАЇНА» проводить щорічний організаційний перегляд GESI для оцінки своєї діяльності відповідно до зобов'язань цієї політики.

Політика переглядається не рідше ніж раз на три роки та затверджується Наглядовою радою БО «БФ «АДРА УКРАЇНА».